

Det Anarkistiska Biblioteket

Chikagoanarkisterna

C. J. Björklund

C. J. Björklund
Chikagoanarkisterna
1954

Tidningen Brand #3 1954

www.anarkistiskabiblioteket.se

1954

Chikagoanarkisterna dömdes till döden och hängdes den 11 november 1887, efter en skandalös och långvarig rättegång. Den varade 1 ½ år. Närmaste anledningen till deras häktande i maj 1886 var att de organiserat en aktion för erövrandet av kortare arbetsdag med början den 1 maj samma år. Genom denna aktion erövrade också ett par hundra tusen amerikanska arbetare åtta timmars arbetsdag. Genom att de slutade att arbeta efter att ha varit sysselsatta i åtta timmar. Idén om åtta timmars arbetsdag och internationella demonstrationer och möten för att uppnå kravets realisering upptogs av den internationella socialistiska kongressen i Paris 1889, där det beslöts att varje år från 1890 fira första maj som en arbetarnas internationella solidaritetsdag.

Signalen till häktningarna av Chikagoanarkisterna var att en provokatör kastade en bomb på ett arbetarmöte på Haymarket där tre av Chikagoanarkisterna, Parson, Spies och Fielden, talade. Både den 1 och 3 maj hade möten avhållits med respektive 25 och 50.000 deltagare. Vid mötet den 4 maj exploderade bomben med påföljd att offer krävdes i både döda och sårade.

För att få Chikagoanarkisterna dömda samlades en fond på 487.000 dollar och allmänna åklagaren, Grinnell, är själv ett sorgligt bevis på hur orättvisan arbetade. Han tillät sig säga följande:

”Dessa åtalade har utvalts och anklagats för mord. De är inte mera skyldiga än de tusentals män, som följer dem. Man har häktat dem medan de är ledarna. Döm dem och samhället är räddat.”

Han fortsatte:

”Det är mot anarkismen rättegången förs. Häng dessa åtta män och ni räddar våra institutioner. Dessa är ledarna. Statuera ett exempel med dem.”

Resultatet blev att de åtta Chikagoanarkisterna dömdes till döden. Högsta domstolen fastställde dödsdomarna över Parson, Spies, Fischer, Engels och Louis Ling, medan Fielden och Schwab dömdes till livstids straffarbete och Neebe till 15 års fängelse.

Dagen innan avrättningen ägde rum begick Louis Ling självmord i cellen. Ling sade: jag föraktar er, jag föraktar era lagar, er ”ordning”, ert våldsherravälde!

På vägen till avrättningsplatsen i fängelset tidigt på morgonen den 11 november 1887 hördes Fischer börja sjunga - Marseljäsen. Hans kamrater stämde in:

Och stupar i sitt blod en man, strax föder jorden då en ann.

Fischer och Engels ropade: Leve anarkismen! Parson sade: Får jag tala, män och kvinnor av Amerika. Låt mig tala, scheriff Mattson. Låt folkets röst bli hörd! Snaren kvävde hans röst. Spies yttrade: Tider ska komma då vår tystnad i graven skall bli mäktigare än de röster ni nu kväver.

Avsikten hos den klick som dirigerade denna rättegång att för alltid kväva frihetens röst genom att avrätta dess talesmän har misslyckats. Dagens tyranner i diktaturens kåpor skall heller inte lyckas att mörda friheten och rättvisan.

Omkring 150.000 människor följde de avrättade Chikagoanarkisterna på deras färd till sista vilorummet i Waldheims kyrkogård. Vid den öppna gravarna talade försvarsadvokaten kapten Black och skalden Robert Reitzel.

Dessa män, sade kapten Black, kallades anarkister. Man har skildrat dem som människor vilka älskade våld och uppror, vilka rekommenderade blodsutgjutelse för dess blodiga anblicks skull. Som män med outplånligt hat mot all bestående ordning. Detta är lögn! De var människor som älskade freden. Män med finkänslighet - älskade av dem som lärde förstå renheten och storheten i deras strävanden. Med anarkism förstod de en sådan förhållandenas ordning, som kan betecknas som en ordning utan våldsmedel!

Robert Reitzel sade:

Frihetens vänner! Mitt första ord vid dessa likkistor är en anklagelse. Inte mot penningpöbeln, som i dag regerar här i landet, utan mot Chikagos arbetare. Ni - Chikagos arbetare - har mitt ibland er låtit mörda fem av era bästa, ädlaste och konsekventaste representanter för er sak.

Kapitalismens system och religionens ännu kvarlevande inflytande gjorde er - Chikagos arbetare - så fega att ni lugnt såg på hur man mördade era bästa män.

Reitzel slutade:

Aldrig har bödlar lyckats kuva rätten!

Aldrig har sanningen undertryckts med galgar!

Aldrig skall det finnas skrankor för sanningens tankar!

Sex år senare segrade sanningen!

En rik demokrat av Jeffersonska skolan, John P. Altgeid, ställde upp som kandidat till guvernörsposten och han lovade i sina valtal undersöka om justitiemord begåtts mot Chikagoanarkisterna. Han höll sitt löfte och efter en ingående undersökning konstaterades:

1. Att jurymännens sammansättning var partisk och beräknad för att få till stånd en fällande dom.

2. Att jurymännen enligt lagen, som den blivit fastställd av högsta domstolen, och enligt deras egna svar inte var grundlagsenliga jurymän och att rättegången därför inte var laglig.
3. Att i fråga om åtalade Neebe själva åklagaren förklarat att det inte fanns någon orsak till åtal mot honom. Men han dömdes ändå.
4. Att den fällande domaren antingen hade en förutfattad mening mot de åtalade eller var så fast besluten att vinna bifall från en viss klass, att han varken beviljade eller kunde bevilja en rättvis rättegång.

Sanningen segrade! Men den segrade för sent. Livet kunde ingen åter-skänka de mördade. Ändå känns sanningens seger som lisa. Upprättelsen är en gärd åt rättvisan. Tyrannerna och bödlarna står där med skammen, avslöjade som kräk.

Chikagoanarkisterna talar till oss i dag. Här några citat ur deras tal och skrift:

Parson:

”Anarkismen är förnekandet av allt våld och utplånandet av all auktoritet i sociala angelägenheter. Anarkism är förnekandet av den ena människans rätt att härska över den andra. Anarkism vill att rättigheter och plikter skall fördelas fritt och lika för hela folket.”

Spies:

”När sanningens förkunnare möts av dödsstraff, nåväl - stolt och trotsigt skall jag betala priset! Sanningen - för den dog Sokrates, Kristus, Huss, Giordano, Bruno. För den dog de ädlaste och bästa. Anarkismen betyder inte blodutgjutelse, inte rov, gift, dolk. Tvärtom. Sistnämnda vidunderligheter är kapitalismens kännemärke. Anarkismen betyder fred och välgång för alla. Anarkism och socialism är samhällets reorganisation på vetenskapliga principer och avskaffandet av de orsaker, som alstrar last och förbrytelser.”

Fischer:

”Jag anklagar offentligt allmänna åklagaren Grinell som mördare och lönnmördare. - Jag är dödsdömd därför att jag är anarkist. Anarkism betyder i och för sig inte våld. Tvärtom, det betyder fred. - Anarkismen kräver en grundlig omgestaltung av samhället, privategendomens avskaffande.”

Engels:

”De lagar vi har förnekar naturlagarna därför att dessa juridiska lagar i praktiken bestrider rätten till livet för en stor massa människor. När allmänna åklagaren tror att han utrotat anarkismen efter att ha hängtt oss, så begår han ett stort misstag.”

Louis Lingg:

”Anarkism betyder frihet från herravälde. Här påstår man att anarkism är oordning.”

Förut har anförts att Lingg innan han begick självmord i cellen sade till sina domare:

”Jag föraktar er, jag föraktar era lagar, er ”ordning”, ert våldsherravälde.”

Schwab:

”Vi anarkister säger att anarkism är människornas naturliga förening för allmän Kooperation, kommunism. Anarkism är ordning utan regering. Vi säger att när fattigdomen försvinner och kunskapen blir folkets allmänna egendom skall förnuftet regera.”

Neebe, vars straff ändrades av högsta domstolen till 15 års fängelse sade vid ett tillfälle att det är hederligare att dö med ens än att bli dödas bitvis. Han visste inte då att sex år senare skulle upprättelsen komma. Han ville dö tillsammans med sina kamrater i stället för att dö långsamt en pinsam död i ett fängelse.

Själv räddades han dock liksom Schwab och Fielden. Medan deras kamrater dog en död som i dramatisk kraft överträffar mycken tragik i historien.